

Téma: Postavení veřejného sektoru v NH

Předmět: Ekonomie

Zaslal(a): R690

NH – součástí společnosti jako systému. pro společnost má rozhodující význam. uspokojuje její materiální potřeby. vytváří podmínky pro uspokojování jejich nemateriálních potřeb. Tvořen soustavou prvků a vztahů vzájemně.

Veřejný sektor – část NH, financován z veřejných rozpočtů (zdrojem přerozdělovací procesy). Pro veřejný sektor je důležitá zejména oblast nemateriálních služeb – veřejná správa, armáda, policie, justice, školství, kultura, tělesná kultura, zdravotnictví, sociální služby, věda a výzkum, tvorba a distribuce informací, doprava, spoje.

- zodpovídá – za vytváření legislativního rámce, za bezpečnost
- zabezpečuje statky a služby

Znaky veřejného sektoru

- řízen a spravován veřejnou správou – výkon státní správy a samosprávy
- rozhoduje se veřejnou volbou – kolektivní rozhodování (všichni ne o volení zástupci
- podléhá veřejné kontrole – právo a povinnosti veřejnosti kontrolovat veřejnou volbu a důsledky

Veřejný sektor řeší:

- Co se má vyrábět?
- Jak?
- Pro koho?
- Jak se bude o „výrobě“ či „přidělování“ statků rozhodovat?
- Jak zabezpečit příjmy?
- Jak řídit výdaje VS?
- Jak má být spravedlivý?

STRUKTURA A ROZSAH VEŘEJNÉHO SEKTORU

Je představován státem - institucemi státní správy, samosprávy a aktivitami oblastí života

- instituce státní správy
 - kancelář prezidenta ČR
 - parlament (sněmovna, senát) – zákonodárná moc
 - vláda (ministerstva, úřady, rady, komise) – výkonná moc
 - justice (oblast spravedlnosti)
 - armáda (obrana)
 - policie (ochrana)
- instituce samosprávy
 - krajské, městské, obecní úřady a obce s přeneseno působností

- sektor společenských potřeb
- sektor rozvoje lidského faktoru
- sektor poznání a informací
- sektor technické infrastruktury
- sektor soukromých statků
- sektor existenčních jistot

ROZSAH

- závisí na politickém zřízení, resp. na důrazu, kladeném na ziskový nebo neziskový sektor NH
- posuzuje se pomocí ukazatelů, které umožňují určitou srovnatelnost, a to jak v čase, tak v prostoru.
- podíl veřejných výdajů na HDP v % a kolik % HDP je odvedeno v daních a je určeno k přerozdělování
- pružnost veřejných výdajů – o kolik % se změní veřejné výdaje, změní-li se HDP o 1%
- struktura veřejných výdajů
- podíl počtu PS ve veřejném sektoru na celkovém počtu pracovníků v NH
- podíl počtu pracovníků ve veřejném sektoru na počtu obyvatel
- podíl příjmů pracovníků ve veřejném sektoru na celkových příjmech ze závislé činnosti pracovníků činných v NH
- podíl základních fondů ve veřejném sektoru na celkových základních fondech v NH

ZDŮVODNĚNÍ EXISTENCE VEŘEJNÉHO SEKTORU V TRŽNÍ EKONOMICE Z HLEDISKA EKONOMICKÉHO USPOKOJOVÁNÍ POTŘEB

Sektor soukromý a veřejný – doplňují a podporují se a vzájemně se potřebují ve všech tržních ekonomikách. Veřejný nemůže realizovat vše. A soukromý na všem nevydělá.

Podstata tržní ekonomiky

- největší část v soukromém sektoru
- Soukromý sektor fungující na bázi soukromého podnikání má své přednosti:
- Samoregulace, neviditelná ruka trhu
- **statek se vyrábí, pokud splňuje požadavky trhu** (zaplatit více než jsou náklady) – existuje poptávka, trh zabezpečuje uspokojování potřeb
- **efektivnost výroby je zajištěna konkurencí** – pokud je firma neefektivní, konec firmy a výrobní faktory se přelévají jinam, trh zabezpečuje optimální alokaci a využití zdrojů

Existence veřejného sektoru z hlediska uspokojování potřeb

Potřeba

- z ekonomického hlediska je definována jako pociťovaný nedostatek
- je uspokojována spotřebou statků

Výrobní – výrobní potřeby pociťuje člověk jako výrobce statků.

Finální (konečné, spotřební)

- finální nevýrobní potřeby pociťuje člověk jako spotřebitel statků, nutných k zachování svého života, resp. života rodiny
- Množství a kvalita těchto statků je základem životní úrovně a životního stylu.

společenské – jsou důsledkem života ve společnosti ostatních (život ve společnosti je příčinou)

- potřeba organizovaného uspořádání společnosti
- potřeba ochrany osoby a majetku
- potřeba zajištění spravedlnosti
- potřeba ochrany území, na kterém žije

individuální

- jsou dány existencí člověka,
- jsou předpokladem jeho života (příčinou je úsilí o zachování a zkvalitňování života jedince)
- potřeba výživy, bydlení, odívání, ochrany zdraví, vzdělání, dopravy, poznání, informací, spojů, estetických zážitků.

Spotřeba statků

- je jednou z fází reprodukčního cyklu (výroba, rozdělování, spotřeba)
- je podmínkou reprodukce
- je smyslem a předpokladem fungování NH, resp. společnosti jako celku.
- Přitom fungování NH vytváří předpoklady pro uspokojování potřeb co do kvantity i kvality a tím má nezastupitelný význam pro život lidí jako jednotlivců i celé společnosti.

Je-li člověk základem existence společnosti, pak prioritním úkolem společnosti, resp. HN, je uspokojování finálních potřeb. Předpokladem uspokojování fin. potřeb je však uspokojení vyr. potřeb a fin. ze spotřeby spolu souvisejí, vzájemně se ovlivňují – není-li fin. potřeby, nenastane výrobní potřeba a naopak. Potřeby výrobního sektoru by v zásadě měl uspokojovat souhrnný sektor (až na výjimky – některé statky slouží k uspokojení potřeb výrobních i finálních). Účast veřejného a soukromého sektoru na uspokojování finančních potřeb závisí na jejich charakteru, resp. na příčině, která vyvolává pocit nedostatku., tj. pocit potřeby.

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ STRUKTURU A ROZSAH VEŘEJNÉHO SEKTORU

Ekonomické

- stupeň ekonomického rozvoje
- bariéry ekonomického rozvoje
- bariéra spotřeby kulturně náboženské
- bariéra výkonnosti politické

Mimoekonomické

- faktory geopolitické
- historické